

Šola za ravnatelje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

XXII.
strokovno srečanje
Grand hotel Bernardin,
Portorož

RAVNATELJIC IN
RAVNATELJEV
OSNOVNEGA
ŠOLSTVA

11.-12.
november 2013

POVZETKI PLENARNIH PREDAVANJ IN DELAVNIC

PLENARNA PREDAVANJA

dr. **Avril Keating**, Inštitut za izobraževanje, Univerza v Londonu

IZOBRAŽEVANJE JUTRIŠNJIH DRŽAVLJANOV: KAKŠNO VLOGO LAHKO ODIGRAJO ŠOLE?

Državljanstvo in državljanska vzgoja sta se v zadnjih dvajsetih letih močno spremenila. V času ko so šole pripravljale učence za življenje in delo v njihovih nacionalnih državah, so se fizične in izobraževalne meje zaradi globalizacije, novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter povečanih možnosti za potovanje in imigracijo zabrisale. Ti še vedno razvijajoči se fenomeni prinašajo številne nove priložnosti za učence in šole, vendar tudi izzive. V luči navedenega predavanje zasleduje tri cilje. Prvi cilj predavanja je prikazati, kako se v sodobnem kontekstu po Evropi razvijajo državljanski odnosi mladih ter osvetliti nekaj področij, ki predstavljajo izzive (še posebej na področjih glasovanja in prostovoljstva). Drugi cilj predavanja je podati pregled nekaterih razvojnih politik, ki se odvijajo na področju državljanske vzgoje po Evropi z namenom poskusa odgovora na omenjene izzive; ta del predavanja vključuje tako razpravo o politikah na evropski ravni kot tudi inovativne nacionalne politike. Tretji cilj predavanja je razpravljati o vlogi, ki jo lahko odigrajo šole in učitelji pri oblikovanju odnosov učencev do državljanstva ter izpostaviti edinstveni prispevek izobraževanja pri pripravljanju jutrišnjih državljanov.

dr. **Mojca Juriševič**, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani

NADARJENI UČENCI V OSNOVNI ŠOLI – STANJE IN PERSPEKTIVE

Osnovna teza predavanja je, da nadarjeni učenci za šolo predstavljajo izziv in problem hkrati. Medtem ko je izziv povezan s spodbujanjem učnega kapitala (nadarjenih) učencev – s prepoznavanjem njihovih učnih potreb in spodbujanjem zdravega osebostnega razvoja ter uresničevanjem inkluzivnega pedagoškega pristopa – in večanjem strokovnega kapitala učiteljev in drugih strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja, se problem nanaša na obstoječi kontekst in koncept šole. Misli ga

je zato mogoče večplastno, saj je lahko povezan z odgovori na različna vprašanja, kot denimo: Kako smo naravnani do nadarjenosti in izobraževanja nadarjenih učencev? Kako razumemo nadarjenost in kriterije za prepoznavanje nadarjenih učencev? Kako dobro (pre)poznavamo učne potrebe nadarjenih učencev? Kako smo kompetentni za delo z nadarjenimi učenci v šoli? Kako, kdaj in v kolikšni meri lahko v šoli prilagajamo poučevanje potrebam nadarjenih učencev? Kdo (lahko) sodeluje pri izobraževanju nadarjenih učencev? Kakšni so učinki obravnave nadarjenih učencev v šoli?

Nadarjeni učenci si v šoli ne želijo biti nič posebnega, želijo pa si početi kaj posebnega, je temeljno sporočilo raziskave, ki smo jo na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani izvedli v lanskem šolskem letu. Njen namen je bil ugotoviti, kakšno je dejansko stanje na področju obravnave nadarjenih učencev v osnovni in srednji šoli. Med sodelujočimi v omenjeni raziskavi so bili tudi 104 ravnatelji osnovnih šol, zato bomo med predavanjem izpostavljeno problematiko osvetlili z njihovega zornega kota ter različnih možnosti vplivanja s položaja vodenja šole. Zdi se namreč, da programski dokument, po katerem že vrsto let poteka prepoznavanje in delo z identificiranimi nadarjenimi učenci v osnovni šoli, vsebinsko in organizacijsko poka po šivih in na izvedbeni ravni kaže na določene težave in/ali pomanjkljivosti, ki jih je treba v dobro izobraževanja (nadarjenih) učencev čim prej natančno preučiti, nato pa tudi odpraviti ter poskrbeti za smiselno, učinkovito in kontinuirano izobraževanje nadarjenih učencev v prihodnje.

dr. **Fani Nolimal**, Zavod RS za šolstvo

OPOLNOMOČENJE UČENCEV Z IZBOLJŠANJEM BRALNE PISMENOSTI IN DOSTOPA DO ZNANJA

Zavod RS za šolstvo z 31. oktobrom 2013 zaključuje dvoletni projekt Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja, ki je bil financiran s strani ESS. Namen projekta, v katerem je sodelovalo 42 osnovnih šol, je bil *prispevati* k zagotavljanju enakih izobraževalnih možnosti, izboljšanju dostopa do kakovostnega izobraževanja, integraciji učinkovitih didaktičnih strategij za doseganje višjih ravni bralne pismenosti v okviru formalnega izobraževanja in s tem prispevati k uresničevanju nacionalne strategije za razvoj pismenosti.

Za namen realizacije ciljev projekta je zavod na sodelujočih šolah spodbujal razvoj učnega okolja, ki je občutljivo za individualne razlike učencev, sledi aktualnim, socialnokonstruktivističnim didaktičnim trendom, medpredmetnemu povezovanju, formativnemu spremljanju procesa učenja in jasnim teoretskim izhodiščem ter usmeritvam za razvoj komunikacijskih zmožnosti. Procesi za razvoj bralne pismenosti so se na šolah odvijali skladno z načeli akcijskega raziskovanja, kar je zagotavljalo aktivno vključenost strokovnih delavcev v vseh akcijskih korakih in fazah projekta, vključno s spremljanjem in evalvacijo dosežkov. Šole so tako prevzele odgovornost za lastno učinkovitost in realizacijo ciljev projekta na šoli ter ob tem razvijale samoregulacijo učenja in dela. Pri vsem tem jim je bila zagotovljena stalna strokovna podpora skrbnikov šol (pedagoških svetovalcev), občasno pa tudi ekspertov za področje pismenosti, metodologije pedagoškega raziskovanja, didaktike in pedagoške psihologije. Navkljub temu, da je projekt trajal le dve šolski leti, so empirične ugotovitve, pridobljeno znanje in spretnosti v splošnem spodbudne, kar vliva optimizem za nadaljnji razvoj pismenosti slovenskih osnovnošolcev. Model strokovne podpore, razviti primeri prakse ter instrumenti spremljanja in evalvacije, ki smo jih v projektu razvili, imajo širšo uporabno vrednost in so ob manjših prilagoditvah primerni za uporabo na sleherni šoli, ki se bo soočala s spodbujanjem razvoja pismenosti.

Dušica Kunaver

SLOVENSKE LJUDSKE ŠEGE, PESMI IN PRIPOVEDI V ŠOLSКИH KLOPEH

Na predavanju bomo slišali nekaj predlogov, kako z ljudsko dediščino obogatiti posamezne šolske predmete. Učenci bodo z veseljem prisluhnili pripovedi, kako so vile napolnile Blejsko jezero in kako je Zlatorog razril naše gore. Zanimalo jih bo tudi zvedeti, kako so fantje nekdanj koledovali, jurjevali, kresovali, vasovali ... ob tem pa veselo zapeli poskočno gorenjsko pesem in prisluhnili valovitemu napevu valovite Bele Krajine.

Prihodnost vsake dežele se oblikuje v šolskih klopeh, zato je učitelj tako zelo odgovoren poklic. Naša dežela se je v tem trenutku znašla na usodnem razpotju. Od nas odhajajo zadnji predstavniki starosvetne slovenske vasi – ostareli zadnji kosci in žanjice – to je tista vas, ki je tisoč let ohranjala slovenski obraz našega naroda. Istočasno nam dorašča prvi rod mladeničev, rojen v samostojni državi, kar so bile sanje stoterih rodov pred nami. Temu prvemu rodu nismo znali privzgojili ljubezni do domovine, zato moramo to nadoknaditi pri naslednjih rodovih šolarjev. Vzgojiti jih moramo, da bodo v današnjem globaliziranem svetu znali nastopati ponosno in samozavestno, kot predstavniki naroda s tisočletja staro kulturo.

Tanja Taštanoska in Saša Ambrožič Deleja, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

PREDSTAVITEV ŠTUDIJE OMREŽJA EURYDICE: DRŽAVLJANSKA VZGOJA V EVROPI

Omrežje Eurydice je ob evropskem letu državljanov izdalo novo primerjalno študijo o državljanski vzgoji v Evropi, ki jo v oktobru predstavljamo tudi v slovenskem prevodu. V predstavitvi študije bomo še posebno izpostavili vlogo ravnatelja pri vzpostavljanju institucionalne kulture ali klime, ki omogoča aktivno participacijo in izgradnjo socialnih in državljanskih kompetenc vseh udeležencev v vzgoji in izobraževanju.

DELAVNICE

mag. Vlasta Poličnik in Boris Zupančič, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

PODPORA VODENJU OSNOVNIH IN GLASBENIH ŠOL

Delavnico o vodenju osnovnih in glasbenih šol smo pripravili z namenom, da bi udeležence spodbudili k razmišljanju o izzivih vodenja šol, o tem, kaj je v praksi dobro in učinkovito ter kakšno podporo še potrebujejo in od koga jo pričakujejo. Njihova razmišljanja in predlogi bodo naše vodilo pri oblikovanju strategije za podporo vodenju šol.

mag. Darinka Cankar in Beba Adamič Tomič, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

POKLIC: UČITELJ

Kdaj se začne poklicna pot posameznika? Z odločitvijo o izbiri smeri študija ali s prvim delovnim dnevom v izbranem poklicu?

Delavnica bo skušala osvetliti karierno pot strokovnega delavca v šoli od izbire študijske poti preko pridobitve poklicne kvalifikacije z uspešno opravljenim strokovnim izpitom in samostojnim vstopom v razred.

Profesionalni razvoj šole ni mogoč brez posebne skrbi za karierni razvoj vsakega posameznega učitelja, le-ta pa svoje poklicne kompetence lahko krepí le z nenehnim vseživljenjskim izobraževanjem in usposabljanjem.

Kakšno izobraževalno politiko izbirati, da bodo strokovni delavci in ravnatelji v šolah lahko uspešno opravljali svoje delo, da bodo pri tem zadovoljni in profesionalno izpolnjeni, da bodo ustrezno nagrajeni, da bodo dobri mentorji in dober zgled za mlajše kolege? Da bodo vsi poklici v šoli v širši skupnosti imeli veljavo, kakršno si zaslužijo ...

mag. **Barbara Hanuš**, **Zala Dobovšek**, dr. **Helena Rožman** in mag. **Nataša Bucik**, Ministrstvo za kulturo

SKOZI KULTURO O AKTIVNEM DRŽAVLJANSTVU

Udeleženci posveta bodo spoznali različne vsebine s posameznih področij kulture o aktivnem državljanstvu, domovinski kulturi in etiki. Predstavili bomo možnosti vključevanja kulturnih vsebin (filmov, lutkovnih predstav, knjig, razstav v muzejih ...) v vzgojo na tem področju, posebno pozornost pa bomo namenili aktivni vlogi (participaciji) učencev in predstavili vsebine, ki so lahko izziv za pogovore in delavnice z učenci.

dr. **Andrejka Slavec Gornik** in dr. **Darko Zupanc**, Državni izpitni center

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA: PREHOD NA E-VREDNOTENJE IN RAZMISLEK O ŠOLSKEM OCENJEVANJU

dr. Andrejka Slavec Gornik:

Po prvem letu e-vrednotenja nacionalnih preizkusov znanja učencev 9. razreda

dr. Darko Zupanc:

NPZ kot »drugo mnenje« v odnosu do šolskega ocenjevanja

V prvem delu bomo predstavili razloge za uvedbo e-vrednotenja nacionalnih preizkusov znanja, sam potek e-vrednotenja, probleme, s katerimi smo se srečevali in spremembe v kakovosti vrednotenja, do katerih je posledično prišlo. Predstavili bomo tudi dve novosti iz preteklega šolskega leta: izpopolnjeno dodatno informacijo za učence in povratno informacijo o kakovosti vrednotenja za učitelje. Predstavljeni bodo tudi rezultati analiz anketnih vprašalnikov o e-vrednotenju, ki so ju izpolnjevali ravnatelji in učitelji ocenjevalci.

V drugem delu bo predstavljen razmislek o NPZ kot zunanjem preverjanju znanja, ki lahko kot »drugo mnenje« odpira relevantna vprašanja o prevladujočem šolskem ocenjevanju.

Brigita Rupar in dr. **Nataša Potočnik**, Zavod RS za šolstvo

VLOGA RAVNATELJA ZA SPODBUJANJE STRATEGIJ BRANJA ZA USPEŠNO UČENJE

Analiza poročila (Poročilo o Anketnem vprašalniku o uporabi BUS avtorice mag. Marjete Douponal) bo služila kot gradivo za kritični pogled na uporabo BUS v šolah, ki so bile udeležene v projektu Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja. Poročilo je bilo pripravljeno v okviru zaključne evalvacije projekta. Namen poročila je senzibilizirati ravnatelje za razmislek o učinkovitem vodenju za učinkovito uveljavljanje bralnih učnih strategij pri pouku vseh predmetov.

V delavnici bodo udeleženci ob predlogi vprašalnika o uporabi BUS za učence in analizi odgovorov (vzorec šol iz omenjenega projekta) pridobili informacije o tem, katere bralne učne strategije učenci prepoznajo kot koristne pri reševanju posameznih bralnih nalog in kako poglobljeno učenci razumejo avtentično ne-umetnostno besedilo.

Na podlagi predstavljenih rezultatov bodo v zaključku delavnice oblikovali konkretne predloge, ki bi jih bilo možno udejanjati na šolah, ki niso bile vključene v projekt. Zaključki naj bi vsebovali tudi ideje o možnostih učinkovitih strategij za spodbujanje boljše bralne pismenosti učencev.

mag. **Katica Pevec Semec** s sodelavci, Zavod RS za šolstvo

KAKO USPEŠNO ZADOVOLJEVATI RAZNOVRSTNE POTREBE UČENCEV?

V uvodu se bodo ravnatelji, udeleženci delavnice, seznanili s konkretno izkušnjo, kako si učitelji lahko odgovorijo na vprašanje, kdo so moji učenci? Izkušnjo bodo podkrepili s praktičnimi primeri iz projekta *Polnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja*.

Številni avtorji navajajo empirične dokaze o obstoju učnih primanjkljajev in šibkem bralnem razumevanju pri t. i. »ranljivih skupinah učencev« (učencih iz manj spodbudnega okolja zaradi revščine, učenci Romi idr.). Ob tem poudarjajo pomen zgodnjega odkrivanja primanjkljajev in ustrezne strokovne podpore za razvoj bralnega razumevanja. Pri tem je potrebno učitelje idr. strokovne delavce šol spodbuditi in jih strokovno podpreti. Ravnatelji, udeleženci delavnice, se bodo v ta namen seznanili s seznamom ključnih primanjkljajev, ki jih različni avtorji ugotavljajo pri učencih iz manj spodbudnega učnega okolja in bistveno vplivajo na uspešnost bralne pismenosti ter možnim modelom strokovne podpore, ki utegne prispevati h kompenzaciji in odpravljanju primanjkljajev.

Ob pomoči izvajalcev delavnice bodo v nadaljevanju konkretizirali nekaj predlogov načrtov individualne učne podpore z namenom, da se strokovno okrepijo in dobijo izkušnjo, s katero bodo lahko motivirali kolege v svojem kolektivu. Pri tem jih bomo podprli z opomnikom, instrumentom za pripravo, izvedbo in evalvacijo individualne podpore, ki smo ga razvili in praktično preizkusili v omenjenem projektu.

Poleg predlogov načrtov učne podpore bodo udeleženci (preko načina moderiranja delavnice) dobili zgled, kako na šolah uresničevati kakovostno poučevanje, v katerem so upoštevane različne potrebe vseh učencev.

V zaključku delavnice bomo spoznanja strnili, se pogovorili, kaj od predstavljenega deluje v praksi, kaj ne in kaj je možno narediti bolje, drugače, skupaj.

XXII. strokovno srečanje ravnateljic in ravnateljev osnovnega šolstva je financirano iz sredstev Evropskega socialnega sklada, projekta Vseživljenjsko učenje ravnateljev – usposabljanje za vodenje šol in vrtcev III.